

LOGOS jako garant „celkovosti“

Nejstarší doklad o filosofické interpretaci jednak LOGU, jednak „celku“ najdeme u Hérakleita, i když jen s pomocí dvou zlomků „A“. Heidegger, který si rád hraje s etymologickými kořeny, upozorňuje na to, že staré (staroindické) kořeny řeckého slovesa LEGEIN a německého slovesa „lesen“ jsou tytéž, a vykládá to jako „sbírání“ (připomíná např. Holzlese nebo Weinlese). Přidržíme se tohoto výkladu: sbírat neznámá shrnout vše na hromadu, ale vybírat to, co opravdu chceme „sebrat“ dohromady; a sebrat neznámá jen udělat „hromadu“, ale nějak to sebrané sjednotit. To právě najdeme u Hérakleita, když myšlenkově uchopíme do souvislosti, tj. do jednoty, dva zlomky, a interpretujeme následovně: bez LOGU by i nejkrásnější krásně uspořádaný svět (OS KOSMOS) by byl pouhou hromadou náhodně rozházených věcí. (Druhé čtení: tělo.) Z toho ovšem vyplývá, že „od přírody“ (FYSEI) nejsou a nemohou být pouhé „hromady“, takže tam, kde se něco „rodí“ (a pak roste), tj. kde je při práci FYSIS, tam je „při práci“ nutně také LOGOS. Jestliže vezmeme vážně, že LOGOS garantuje nejen „sbírání v jednotu“, ale také „vybírání“, tj. selekci, musíme předpokládat, že FYSIS v nějakém smyslu přechází LOGU, neboť nejprve musí být něco „zrozeno“, aby to mohlo být buď vybráno nebo pomínuto. Na druhé straně je však zřejmé, že aby něco mohlo být „zrozeno“ jako jednotné a schopné dále růst (což neplatí o pouhých hromadách), musel při zrození asistovat také LOGOS. Z toho vyplývá, že vztah mezi LOGEM a FYSIS musí být důkladněji prozkoumán, zejména proto, že v dalším vývoji myšlení byl LOGOS stále víc spatřován v těsném souvislosti s tím, co se nemění, kdežto FYSIS už svým poukazem na zrození a na růst nutně v sobě samé zahrnovala ne-li samu změnu (to také musí být ještě vyšetřeno), tedy alespoň něco, co ke změnám vede, co je vyvolává a co je řídí, co jim vládne. Hérakleita, když pojmem do souvislosti (do jednoty“HH

(Písek, 080224-1.)